

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN HAYATI-SANATI-ŞİİRLERİ VE SON SOHBET

ASHIK DAVUT SULARI'S LIFE-ART-POEMS AND FINAL CONVERSATION

ПОСЛЕДНЯЯ БЕСЕДА С АШУГОМ ДАВУДОМ СУЛАРОМ, ЕГО БИОГРАФИЯ, ИСККУСТВО И СТОХОТВОРЕНИЯ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet YARDIMCI*

Öz

Davut Sularî 1926'da Erzincan'ın Çayırılı ilçesinde dünyaya gelen ve 17 Ocak 1985'de vefat eden değerli bir âşıktır. Mezarı ilçesi Çayırılı'dadır.

Yazı; Davut Sularî'nin kısaca hayatı, sanatı hakkında bilgi verdikten sonra, onunla 22 Kasım 1984 tarihinde Turhallı Âşık Kul Semaî'nin evinde yapılan sohbet anlatılmaktadır.

Bu sohbet, Davut Sularî ile yapılmış son sohbetlerden biri olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Bu sohbette; Âşık Davut Sularî'nin Kul Semaî ile yapılan atışmalarından söz edilmektedir. Ayrıca Davut Sularî'nin 8 deyişi yer almaktadır. Bu deyişlerden 3 tanesi doğaçlama söylenmiş deyişlerdir. Bir deyiş de Mehmet Yardımcıya seslenen doğaçlamalardandır.

Anahtar Kelimeler: Âşık Davut Sulâri, Âşık Kul Semaî, atışma, doğaçlama.

Abstract

Davud Sulari is a valuable ashık who was born on 1926 in Erzincan's Cayirli/Çayırılı district and died 17 January 1985. His tomb is in Cayirli/Çayırılı district.

In this article; after giving brief information about the life and art of Davut/David Sularî, on 22 November 1984, at Turhallı Ashik Kul Semaî's home, is explained the conversation that had been made him.

This conversation, was one of the the last conversation with Davut Sularî.

In this conversation, Ashik Davut Sularî and Kul Semaî's duets are mentioned. Also, in this conversation, it is located 8 David Sularî's folk poem. 3 of these folk poems are told to improvise. One of them was also told that Mehmet Yardimci.

---

* Dokuz Eylül Üniversitesi Em. Öğretim Üyesi. İzmir/TÜRKİYE
(zileli.yardimci@gmail.com)

Keywords: Ashik Davut Sulârî, Ashik Kul Semaî, duet/atışma, improvisation/doğaçlama.

Erzincan'da Ali Rahmani'nin Âşıklar kahvesinde vefatından az önce Âşık İhsan Yavuzer'le yaptığı atışmada:

*Söyle Sularî erine
Erişe gerçek pîrine
Yalvaraym hak birine
Götür Hünkâr'a beni*

diyen ve küçük yaşta dedesinin teşvikiyle eline aldığı sazı son nefesine kadar hiçbir koşulda bırakmayan Davut Sularî, 1926'da Erzincan'ın Çayırılı ilçesinde dünyaya gelmiştir. (Bazı kaynaklarda 1925 olarak geçmektedir.)

Baba adı Veli, anne adı Rindi'dir. (Bazı kaynaklarda anne adı Cezayir olarak geçmektedir.) Aile soyadları Ağbaba olan Davut Sularî 17 yaşında rüyasında bade içişiyle birlikte aldığı ifade ettiği Sularî mahlasını Davut Sularî adı ile ünlendikten sonra kendisine soyadı olarak tescil ettirmiştir.

Sularî'nin dedesi Mehmet Kaltık olup tüm aşiretiyle birlikte Tunceli'nin Nazimiye ilçesi Kureyşanlılar köyündendir. Aile soyca Erzincan'ın Tercan ilçesinin Çayırılı bucağına yerleşmiştir. Çayırılı bugün ilçedir.

İlk okulu üçüncü sınıfa kadar okuyabilen Davut Sularî, asıl eğitimini dedeler ve pirlere dergâhından almıştır. İlk eğitimine Dedesi Mehmet Kaltık yanında başlamış saz çalmayı da dedesinin teşvikiyle küçük yaşta öğrenmiştir.

1938'de Gülşah Ana ile evlenen Davut Sularî bir de nikahsız evlilik yapar. Bu iki evlilikten beş çocuğu olmuştur. Bir şiirinde:

*Pîr elinden içtim dolu
Öğrendim erkânı yolu*

diyerek bâdeli âşıklar kervanına katıldığını belirtmiş, çeşitli konuşmalarında da bâde öyküsünü dile getirmiş, sır âleminde kendisine sürekli akıp çağlayacağı için *Sularî* mahlasını verildiğini söylemiştir.

Bâde içme olayından sonra aşk ateşiyle yanıp kabına sığmayan Davut Sularî'ye babası tarafından ailenin üzerinde bulunan dedelik hizmetini yürütme görevi verilir bu şekilde Davut Sularî taliplerini görme bahanesiyle de olsa sürekli gezip âşıklık geleneklerini ustaca sürdürür.

Halk arasında Davut Sularî'nin evliya mertebesine ermiş bir kişi olduğunu ileri sürenler bulunmakta, yakın çevresinde de Sularînin kerametlerinden söz edilmekte bu konuda çeşitli anlatılar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Davut Sularî çıraklarında Âşık Beyhanî'yle Adana yolunda, yaz sıcağında mola verip dinlendikleri bir ağacın gölgesinde uyuyakalır. Bir ara Sularî Beyanî'nin sesi ile uyanır. "Baba kalk yılan sokacak" Sularî gözünü açar ki altında yattığı ağacın dalında bir yılan başını kendisine doğru uzatıyor. Hemen yanı başındaki sazı kucağına alıp Şah-ı şahmaran üzerine bir deyiş okur. Yılan sazın ve âşığın yanık sesini duyunca yavaşça geri çekilip dallar arasında kaybolur. Âşık Beyanî hayretler içinde kalıp ustasına niyaz eder.

Yine bir gün çırağı Beyanî'yle Erzincan yakınlarında bir köye giderken karşıda kümelenmiş geyikleri görürler. Elleriindeki sazları tüfek sanan geyikler ürkerek kaçar. Fa-

kat içlerinden yaralı olan ana geyik kaçamaz ve kalır. Davut Sulari Beyanî'yle geyiğin ayakındaki yarasına bakıp, otlarla yarasını temizleyip sararlar. Sonra Davut Sularî sazını eline alıp çalmaya başlar. Sazın ve Sularînin içli deyişlerini dinleyen geyikler Davut Sularîye yaklaşır ve yaralı annelerinin başına toplaşır. Beyanî, Ürküp kaçan geyikleri saz sesiyle toplayan ustası Sularîye biat edip elini öper. Bu olayı çeşitli yerlerde anlatır.

Davut Sularî, Leyla adını verdiği atına binerek gurbetin yolunu tutar ve ölümüne dek ülke ülke, şehir şehir, köy köy dolaşır.

Erzincan'ın ve Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki Kureyşan ocağı taliplerinin yol hizmetini görür, dili iyice çözülür, âşıklık mesleğini de en üst düzeyde uygular.

Atı ile Anadolu'nun üç ili hariç tüm illerinin yanı sıra Ortadoğu ülkelerini de gezmiştir. Atı ile Avrupayı da dolaşmak istediyse de buna izin alamayan Sularî daha sonraki yıllarda pek çok Avrupa ülkesinde konser vermiş, sevenleri ile buluşmuştur.

Alevî-Bektaşî inancı ve kültürüne bağlı âşıkların deyim yerinde ise gezginci âşıklar kolunun son yıllardaki en önemli temsilcilerinden olan Davut Sularî yaşamının sonuna değin âşıklık geleneklerini ödünsüz sürdürmüştür.

17 Ocak 1985'te yine sanatını icra ederken Âşıklar kahvesinde bir atışma sırasında vefat etmiştir. Mezarı Çayırılı Köyündedir.

Sanatı

Sanatının ilk 25 yılı politikadan uzak duran, kimi zaman bir güzel peşinde koşan, kimi zaman tarikat ilkelerini yaymaya çalışan, Ehl-i Beyt aşkını dillendiren Davut Sularî, 1970'li yılların sosyal ve politik çalkantılarından etkilenerek o da kimi âşıklar gibi toplumsal sorunları dile getiren özgün şiiirler söylemiştir.

Âşıklık geleneklerinin tümünü yerine getirebilen atışmanın, leb değmez, taşlamanın, güzellemenin en iyi örneklerini veren Sularî, Ankara ve İstanbul radyolarında mahalli sanatçı olarak görev alınca tanıştığı Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Halil Bedii Yönetken, Ulvi Cemal Erkin, Adnan Saygun gibi müzik otoriteleri ile yakın ilişki kurmuş, onlardan aldığı müzik görgü ve kültürü ile sanatını donatmış diğer âşıklardan daha farklı bir kimlik kazanmıştır.

Çok küçük yaşlarda saz çalmayı öğrenen, sazla bir ömür tüketen Davut Sularî, güçlü bir söz ustası olmasının yanında usta bir müzisyen özelliğine sahiptir.

Davut Sularî müziğinde, yetiştiği yörenin müzik unsurlarını çeşni olarak kullanımından, bazı Azeri unsurları müziğine katışından, Alevi müziğinin bazı öğelerini iyi kullanımından, dolaştığı yörelerden edindiği mahalli müzik unsurlarını sanatına ustaca katışından kaynaklanan Sularî adıyla bütünleşmiş kendine özgü bir kimlik ve tavır oluşturmuştur.

O, sazının teline vurduğunda kendine özgü oluşturduğu edasını hemen hissettirir. Halk müziğinin âşık müziği denilen bölümü içinde diğer âşıklar arasındaki özgün yeri ve büyüklüğü de buradan kaynaklanmaktadır.

Çok yönlü bir kişiliği olan Davut Sularî, bir taraftan kendine ait deyişleri özgün ezgi kalıplarıyla müziklendirip halk türküleri repertuarına *Siyah perçemlerin yar yar dökmüş yüzüne* gibi pek çok türkü kazandırmış, bir taraftan eski usta âşıkların deyişlerini okuyup hem onların unutulmasını önleyen geleneği sürdürmüş hem de müzik otoritelerine kaynak kişilik yaparak eski ustaların deyişlerinin repertuarlara girmesini sağlamıştır.

Ayrıca, zengin repertuarında bulunan yöresel oyun havalarını, ağıtları, hikâyeli türkülerini de eksiksiz okuyarak kalıcılığını sağlamış, bir taraftan da Konya Âşıklar Bayramı'na katılıp burada âşıklarla boy ölçüşüp ustalığını sergilemiştir.

Konya'da Çerkezoğlu ile yaptığı atışmanın bir parçası:

Çerkezoğlu:

*Bugün görünüşün güzel
Meyve veren dal gibisin
Bir tarafın dökmüş gazel
Bir tarafın kal gibisin*

Sularî:

*Dinle beni Çerkezoğlu
Bugün ehli hal gibisin
Bazen zehir görünürsün
Bazı zaman bal gibisin*

Çerkezoğlu:

*Çırpındın kuşa benzersin
Sohbette boşa benzersin
Yamaçta taşa benzersin
Bostanda çuval gibisin*

Sularî:

*Yine nefesine aldandın
Rakibin yaşlı mı sandın
Nedendir fazla yıprandın
Seksenbeşlik dul gibisin*

Çerkezoğlu

*Çerkezoğlu gönül yıkma
Törede kenara çıkma
Büyüksün kusura bakma
Kokladığım gül gibisin*

Sularî

*Davut Sularî bir ozan
Artık bizden geçti zaman
Olmuşsun meydana aslan
Seherde bülbül gibisin*

biçimindedir.

Doğaçlama olarak yüzlerce atışma örneği veren Davut Sularî'nin bu atışmalarından ilginç bir örneğini Doğan Kaya yayımlamıştır. Sularî'nin Kangal'da Emsalî ile atışmasının bazı bölümleri şöyledir: (Bu örneğin özelliği iki âşık karşılıklı birer dörtlük söyleyerek atışmayıp birer şiir bütünlüğünde dörtlük kümeleriyle atışmış olmalarıdır.)

Emsalî:

*Merhaba ey âşıkân-ı dil rubalar merhaba
Merhaba ey muhibba-yı mihribanlar merhaba
Çoktan beri arzular dık biz sizi görmek için
Can u dilden öz gönülden ehbbalar merhaba*

*Bu diyara azm eyleyip gelmekte sebep nedir
Bu güzel teşrifirize bais-i esbap nedir
Herkes fark eylemez bunu dost nedir ahbap nedir
Erbab-ı şî'r-i tabiat üdebalar merhaba*

*Terk i vatan eylemekte var mıdır muradınız
Ta kasib-i dünya için kâr mıdır muradınız
Ya idare darlığından çar mıdır muradınız
Şerh eyleyin bize bir bir şehribalar merhaba*

*Ad u mahlasınız kimdir imzanız nedir sizin
Eliniz vilayetiniz kazanız nedir sizin
Emsalî'ye çektirecek cezanız nedir sizin
Ta ata Adem Havva'dan akrabalar merhaba*

Sularî:

*Merhaban var olsun âşık-ı irfan
Gönül hasbihallerinden geliriz
Aslımız sorarsan hısm-ı vatandan
Doğru Tercan ellerinden geliriz*

*Canan ellerine bir canan açtık
Nice dağlar nice okrana düştük
Çardak dağında zorunan geçtik
Erzincan'ın çöllerinden geliriz*

*Âlem-i muhibbi yar muradımız
Sohbet-i kibarda cer muradımız
Dostlara kavuşmak ger muradımız
Ehl-i aşkın hallerinden geliriz*

Emsalî:

.....
*Emsalî'm sualim sorarım toptan
Cevaplar isterim külli hesaptan
Hangi dinden olup hangi mezhepten
Hangi tarik yollarından oursun*

Sularî

.....
*Ehl-i dil içinde açarız meydan
Ömürde kimseye demedik aman
Mahlasım Sularî ustazım umman
Bahr-ı umman göllerinden oluruz*

biçiminde uzamaktadır.

Genellikle Sünni kökenli âşıkların önemsedığı, Alevi kökenli âşıklardan Semai, Selmanî gibi usta âşıkların yaptığı lebdeğmez türünün çok güzel örnekleri doğaçlama söyleyen Davut Sularî'nin şiirleri arasında görülmektedir.

Şiirlerinde koşma türünün yanı sıra tecnis, divan, müstezat gibi biçimlerde de ustaca söyleyişleri olan Sularî'nin divani biçiminde okuduğu :

*Şu hakikat göz önünde görenlere er dendi
Kendi giden şu dünyada kalana eser dendi
Acun içre görenler az hicrana keder dendi
Ne kadar şehit şüheda yorganları yer dendi
Kalan kendi, duran kendi, yerde gökte sinen o*

*Yarattığı kulların da Sularî'yi yarattı
Altı kere yeri yıktı yedinci de kurattı
Dinin söylentisinde de geçilen yer sırat'ı
Her lisanda inan kendi yerde gökte sinen o*

dediği lebdeğmez ilginç örneklerdendir.

Bilindiği gibi usta çırak geleneği içinde yetişen âşıklar ustalarından öğrendikleri ezgi kalıplarının üzerine kendi sözlerini işleyerek eserlerini oluşturur ve okurlar. Âşık kolları da bu şekilde oluşur. Âşıklar için saz sözün durakladığı yerlerde boşlukları dolduran söyleyişe ahenk kazandıran bir araçtır. Sazla sözün kaynaşmasından oluşan biçim halk tarafından sevilip benimsenir.

Sazı sadece doldurma aracı gibi kullanmayıp, gerçek anlamıyla bir müzik aleti gibi kullanıp zengin melodiler üreten âşıklar da bulunmaktadır. Bunlar yüzyıllardır adları ve eserleri yaşayan, tapu senedi gibi kendini tescil ettirmiş usta âşıklardır. İşte Davut Sularî de saz söz ikilisinin bütünlüğü içinde kalıcı eserler üreten âşıklardandır.

Usta çırak geleneği içinde Erbabî'yi yetiştirmiş, uzun yıllar yanında gezdirmiştir. Bunun yanı sıra pek çok sanatçıyı etkilemiştir. Davut Sularî'den etkilenenler arasında Neşet Ertaş, Muhlis Akarsu, Âşık Daimî, Âşık Beyhanî, Âşık Serdarî ve Mahsunî Şerif önde gelenlerdendir. Davut Sularî'nin şiirlerini incelediğimizde:

*O siyah gözlerin bir kara elmas
Yare gidem derim yar kadrime bilmez
Sularî kalırsan kimseler bilmez
Güzel seni gözler için severim*

deyişinde de görüldüğü gibi güzele olan düşkünlüğü ile kimi şiirlerinde:

*Yar sevmesi sevaptır
Kaşları hem mihraptır
Bir busecik ver dedim
Dudakları şaraptır*

*Davut Sularî sana
Daha ne kadar yana
Dön yüzünü bu yana
Siyah zülfün nikaptır*

ve

*Tercan ellerinden gelen bir gelin
Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakların ellerin
Oturdu yanına dilleri bir hoş*

*Sordum gelin gelir Tercan elinden
Köroğlu taşından Kötür belinden
Yemlik toplar Sarıkaya yolundan
Naz u eda ile sallanır bir hoş*

*Davut Sularî der bağrıma akar
Ateş-i hicranın çok canlar yakar
Can alıcı gözler yüzüme bakar
Naz u eda ile sallanır bir hoş*

ya da

*Cemalin bedirdir benziyor aya
Gözlerin aklımı veriyor zaya
Gece gündüz ibadetim Mevla 'ya
Aç kolun boynuma sar kara gözlüm*

*Çıkmuş gelir bir gözleri sürmeli
Eli durmuş parmakları kınalı
Böyle bir melek simayı netmeli
Davut Sularî 'yi sor kara gözlüm*

biçimindeki söyleyişler Karacaoğlan coşkunuğunu yansıtırken;

*Çek katarı ben gelirim peşine
Ali meydanına varalım hele
Merhametin yok mu gözüm yaşına
Pire bağlı olup duralım hele*

*Ey müminler gerçek erler merhaba
Ey rehberler gerçek pirlere merhaba
Hazır dostlar hazır yerler merhaba
Sakiler sazları kuralım hele*

*Davut Sularî 'yim gördüm didarı
Muhabbeti baldır kendisi arı
Hazreti Ali 'nin sır Zülfikârı
İnkârın boynuna vuralım hele*

gibi deyişleri de Pir Sultan öğretisini gözler önüne sermektedir.

Davut Sularî'de Alevi-Bektaşî inancı öyle yüreğine işlemiştir ki telefon konuşmalarının uluslar arası başlangıç sözcüğü olan “Alo” sözcüğünde bile Hz. Ali'nin adının yakınlığını hissedip Hz. Ali sevgisiyle:

*Baktım şu cihanın temaşasına
Cümle kullar alo alo Ali diyorlar
Yedi derya doldu kalp şişesine
Cümle kullar alo alo diyorlar
Her hangi millet olsa da anda
Telle telsiz telefonlar kuranda
Haber alıp sual cevap verende
Cümle diller alo alo Ali diyorlar*

biçiminde ilginç şiirler oluşturmuştur.

Daha önceki şiirlerinde bir gönül adamı olduğu açıkça görülen Davut Sulari 55 yaşından sonra toplum konularına da yönelmiş, haksızlara baş kaldırmak, arsızza, soysuza, yalancıya karşı durmak onda sanki bir görev olmuştur.

*Dünya arsızındır fırsat pirsizin
Rağbet yalancının da refah arsızın
Azap yoksulundur göçük yersizin
Sefil sergan olmak bu da mı hayat*

gibi şiirlerin yanı sıra:

*Vatandaştan oy almaya
Gelecekmış hilafetçi
Bir erkeğe dört tan'avrat
Verecekmış hilafetçi*

biçiminde taşlama ağırlıklı söyleyişleri ön plana çıkarmıştır.

Davut Sularî ile Son Sohbet

En son Konya Âşıklar Bayramı'nda çağlayan gibi coşkunu sesi ile usta sazını dinlediğimiz bir elin parmakları kadar az sayıdaki doğaçlama ustası, meydan âşığı Davut Sularî'yle 22 Kasım 1984'te Turhalî Âşık Kul Semaî'nin evinde birlikte olduk.

Kırk yıldır sazına ses veren iki usta âşık, âşıklık geleneğince halleşip, ayak tutup, atışıp bizlere; âşığa, âşıklık geleneğine yarasır bir gece geçirttiler.

Derin bir halk bilimine sahip Sularî, Erzincan yöresinden bazı menkıbelerle Âşık Noksani için sorduğum bir soru nedeniyle Noksani'nin kerametlerini anlattı.

Sohbetine doyum olmayan âşık sazını kucağına alıp Semaî'ye meydan açtı. Doğmaca şiir okudu, benden ayak isteyip verdiğim ayakla atışıp Semaî'yle ustalıklarının hünerlerini bir bir sergiledi.

İki usta âşık Kul Semaî ve Davut Sularî'nin bu denli samimi bir ortamda içtenlikle çalıp söylemeleri her zaman yaratılabilecek bir olay değildi. Şiirler ayak verilip doğaçlama (irticalen) söylendiğinden teybe almayı uygun bulup kalıcı olmasını sağladık.

Ne bilirdik ki o geceki söyleyişlerinde:

*Davut Sularî'yem mana okuram
Hikmet culfasıyam metah dokuram
Semaî'ynen sema raksın yapıram
Muhabbetten kalam kılsa Yardımcı*

ve

*Gerçi Davut Sularî'yem aptal serseri biri
İnsansın gezersin amma inan değilsin diri
Hamdolsun ki yüzümden yok benim kıyamet kiri
Sevgi sohbet şefkatinden bana karşı yaz görem*

diyen, sanki kendisiyle ilgili bir yazı yazmamı vasiyet eden, bu güzel geceden sonra memleketine giden Davut Sularî'nin kısa bir süre sonra acı haberi gelecekti...

Son dönemin en usta âşıklarının başında gelen Davut Sularî'ye Tanrı'dan rahmet dilerken teybe kaydettiğimiz şiirlerini ve sorduğum sorulara verdiği yanıtları gün ışığına çıkarmayı hem bu usta âşığa vefa borcu, hem de halk kültürü adına kendime bir görev saymaktayım.

Söze, Davut Sularî Turhal'a gelince Kul Semaî'yi yerinde bulamayışına söylediği şiir ve Semaî'nin söyledikleri ile başlayalım:

Sularî:

*Keçeli Rıza'ynan yollardan geldim
Seni bulamadım söyle nerdeydin
Gece sabaha dek kahve bekledim
Bir habercik veremedim nerdeydin*

Semaî:

*Dün bir aşk atıyla seyyaha çıktım
Sen gelince olamadım ne dayim
Nice sözle gönül kalesin yaptım
Sen gelince olamadım ne deyim*

Sularî:

*Rıza gider gelir kitlidir dükkân
Bilmem ki ne yerde pürhanda yaran
Yoldan gelmiş gayet yorgun bir kervan
Sohbetine eremedim ne deyim*

Semaî

*Sana derim ben bu candan geçmiştim
Yine gönüllere dükkân açmıştım
Zannetme ki kardeş senden kaçmıştım
Sen gelince olamadım ne deyim*

Sularî:

*Hanedan kişiler bilirim kaçmaz
Dost sırrı baş gitse aduğa açmaz
Senden başka kimse değerim biçmez
Meydanına varamadım nerdeydin*

Semaî:

*Eşim ile davet üzere gittim
Aldım muhabbet bal okşayıp içtim
Söyle yoksa gardaş hata mı ettim
Sen gelince bulunmadım ne deyim*

Sularî:

*Davut Sularî der ey canı canan
Bilirim haneden istermiş mihman
Sen benim derdime merhemler olsun
Elin ile saramadın nerdeydin*

Semaî:

*Kul Semaî'm dostum dostu arardım
Geldiğine bilsen nasıl sevindim
İstersen emanet canım verdim
Hizmetine eremedim ne deyim*

Âşık Davut Sularî, bildiğimiz gibi sazını hemen her konuda konuşturan doğaçlaması çok güçlü usta bir âşıktır.

İşte Semaî'nin eşi Âşık Nevruz Bacı'nın çay getirmeyişini hemen sazı ile dillendirişi şöyle olmuştur:

*Beyler size benim dileğim vardır
Niçin halim sormaz bu Nevruz sultan
Uzak yoldan geldim gayet yorgunum
Neden bir çay vermez bu Nevruz Sultan*

*Almış yarin gelinleri konuşur
Sevdiği Semaî ile yarışır
Kelam derim dudaklarım buruşur
Noksan halim görmez bu Nevruz Sultan*

*Davut Sularî'yem etse de ne hal
Muhabbet elinden olur şeker bal
Meclis ahababıynan olan hasbihal
Herhal bizi kırmaz bu Nevruz Sultan*

Âşık Nevruz Bacı'ya bu söyleyişten sonra Semaî, tezeneyi sazının teline vurup meydan açtı ustaca söyleştiler:

Semaî:

*Nevruz halim sormaz diye gücenme
Sormaktadır canım sorduğundandır
Gizli yaralarım sarmaz zannetme
Sarmaz zannettiğin sardığındandır*

Sularî:

*Yarine bir hizmet dedim de kalktı
Yerine cevaplar verdiğiğindendir
Evet can ortağın hem can yoldaşın
Onun ile yola girdiğiğindendir*

Semaî:

*Gelip şu dünyaya başını vurdun
Mevsim kış geliyor her hal üşüdüün
Senin şu halini bilir umudun
Bilmez zannettiğin bildiğiğindendir*

Sularî:

*Nevruz Sultan sana bir fener idi
Divan oğlu kızı torunlar verdi
Sana arka verip haneni kurdu
El bağlı huzurunda durduğundandır*

Semaî:

*Tenkit etme dostum haller sorulur
Sel kesilir yine çaylar durulur
Sana da bir canlı bina bulunur
Bulmaz zannettiğin bulduğundandır*

Sularî:

*Derler ki bir ağaç dalıyla gürler
Kepenek altında yatarmış erler
Keçeci gibi gerçekler pirlenir
Kudret kanadını gerdüğündendir*

Semaî:

*Semaî der Davut Sularî Baba
Bende bir can bir saz bir hırka aba
Neler neler yaratıcıdır Hüda
Bin saati bile sürdüğündendir*

Âşık Davut Sularî bu söyleyişten sonra sazına eğilip doğaçlama bir türkü okudu:

*Ulu dağlar gibi kar olan başın
Gözlerimin yaşı sel değil ya ne
Her kalkıp gidiyor bu zayıf döşüm
Beni taşa tutan el değil ya ne*

*Acaba var mıdır toprağın ferî
Yağmurun yağışı çamurun dili
O nedir ağılatır şeyda bülbülü
Baharda açılan gül değil ya ne*

*Davut Sularî'yem mana yetirem
Misafir olup da gaybe oturam
Her düşünce müşkilini bitirem
Adap erkân ile yol değil ya ne*

İçten ve duyarak okuduğu bu türküden sonra, bana yönelip çevredeki halkbilim alanındaki çalışmalarımı bildiğinden sazına benim için ses verdi:

*Biraz evvel dedik senin için heyhat
Muhabbet bezmini kursa Yardımcı
buradaki âşıklar cem-i mevcudat
Künye defterine alsın Yardımcı*

*Her sözüüm terazi sazı bende tart
Çerik çürük varsa kaldırıp da at
İnsan bir değildir değişik sıfat
Fevzi kuvvetini bulsa Yardımcı*

*Ben âşığım diyen vatanda çoktur
Yokla ki hurcunu bak gevher yoktur
Evet âdem Hak'tır kâinat Hak'tır
Bizi de gönünde tutsa Yardımcı*

*Bir elinden alıp içmişem ahım
İnsiyatin dedi hikmet kitabım
Bezm-i elest etmiş hikmet şarabım
Can şikest olmadan verse Yardımcı*

*Doğumum Erzincan Çayırılı yerim
Böyle maadadır ol nazlı pirim
Ben bir mazlum canan demirem şirin
Fazilet künyesin bulsa Yardımcı*

*Davut Sularî'yem mana okuram
Hikmet culfasıyam metah dokuram
Semaî'ynen sema raksın yapıram
Muhabbetten kelam kalsa Yardımcı*

Âşığım coşması selin çağlaması gibidir. Sel akar gider, önünde durulmaz daha.

Davut Sularî de öyle coştı, söyledi, söyletti peş peşe...

Divanî ayağından okuduğu:

*Ben derdi giriftarem ki deme hitabım yoktur
Cemali canandır gönlüm nikabım yoktur
Derdi giriftarem kırk altı yıldır derbederem
Ayaksız kütüphaneyem elimde kitabım yoktur*

*Gerçi mest-i elestiysem kendi aşamdan çoktur
İçmişem bir meyhaneyem elde şarabım yoktur
Daim sökülürem dağlardan gelen sesim toktur
Kuru taş a dönmüşem ki inan toprağım yoktur*

*Daha taze bir dal idim tendi bağında bittim
Bir kasırğa geldi aldı götürdü kökten yittim
Bilmezem ki bülbülü nalanı ol demden ettim
Kurumuş bir dal gibiyim inan yaprağım yoktur*

*Aşk ile dünya dolmuştur Davut Sularî inan
Bir zaman memurdun amma küllüden oldum bir an
Hepsi kaçtı gitti kalmadı yanımda bir yaran
Evim barkım harap olmuş inan otağım yoktur*

Yaşam öyküsünden bazı kesitler sergilediği bu duygulu ve çok güçlü söyleyişten sonra durmadı. Yine kendine özgü üslubuyla divanî okumaya devam etti:

*Fuzulî der âşık benem Mecnun'un adı vardır
Hele ne çeşit insanım kaleminle yaz görem
Bir bahar eyyamıyam ki sen bir kasırğa gibi
Muhabbet yeli olup da bana karşı yağ görem*

*Hicran elemi değmiştir hicran ile dağlandım
Sanmayın ki ben dertliyim amma ta ki zağlandım
Zincir-i aşk ile de giriftar olup bağlandım
Eğer zağrı velayetsen ben kendimi çiz görem*

*Amma dostum el uzattın tepmem elin kenara
Zerre kadar söz gelince olmam nutku mubara
Gerçi âşık-ı sadıksan inan vechi didara
İsterim ki daim dostta ak olacak yüz görem*

*Nice alem nice meclis nice zindanlar gördüm
Nice tabiplere gittim derdim devasın sordum
Sokrat Eflatun'lar kaçtı orta yerlerde durdum
Ne olur yarama merhem varsa getir süir de görem*

*Gerçi Davut Sularî'yem aptal serseri biri
İnsansın gezersin amma inan değilsin diri
Hamdolsun ki yüzümde yok benim kıyamet kiri
Sevgi sohbet şefkatinden bana karşı yaz görem*

deyip son dizelerinden benim için söylediği belli olan bu deyişten sonra yine bana yönelip “hocam” ayaklı bir söyleyişti bulundu.

*Cemaat içinde kelam
Verdiğim yeter mi hocam
Gözlerinle mucizeler
Gördüğün yeter mi hocam*

*Muhabbet dediğin baldır
Erkân dediğınse yoldur
Yazdım kalem biten doldur
Serdiğim yeter mi hocam*

*Dönmem ben Hakk'ın yolundan
Çekmişim elin dilinden
Bunca muhabbet gülünden
Verdiğim yeter mi hocam*

*Mümin evler Hakk'a gayret
Etmeyin nutkuma hayret
Şimdi demde bir muhabbet
Kurduğum yeter mi hocam*

*Hey Davut Sularî'm heye
El sundunuz candan meye
İkrarımız elif beye
Erdiğim yeter mi hocam*

Davut Sularî'nin peşpeşe söyleyişlerinden sonra Kul Semaî sazını kucağına alıp tezeneyi teller üzerinde gezdirmeye başladı. İki âşığın da sazları kucaklarında idi.

Ayak istediler benden. *Gördüm* ayağını verdim usta âşıklara. Ustaca işlediler ayağı:

Semaî:

*Çok şükür yaratan yüce Mevla'ya
Hakikatten haber verenler gördüm
Güneşsiz ahmaklar dünya bom boştur
Dağların arkasın görenler gördüm*

Sularî:

*Hikmet pazarında Fevzi kudretin
Susuz değirmenler kuranlar gördüm
Hikmet göçünderken kuru taş içre
Kurdun da rızkını verenler gördüm*

Semaî:

*Halden bilmeyenler hala hoş değil
Kurumuş meyvede lezzet hoş değil
Yirminci asırda ilim boş değil
Gerçek bohçasını serenler gördüm*

Sularî:

*Ariflerin bohçasını açınca
Orta yere gevherini saçınca
Değerin keşfedip baha biçince
Nice defterleri dürenler gördüm*

Semaî:

*Hakikat yolunda gerçek yol diye
Arının yaptığı tath bal diye
Şu bizim Turhal'da can kurban diye
Muhabbet çiçeği verenler gördüm*

Sularî:

*Sensin be insafsız sormazsın beni
Sevgili uğruna koydum bu canı
Yalnız başıma ben kestirdim seri
Yar ile dert devran sürenler gördüm*

Semaî:

*Çile çekmeyenler gülmez dediler
Eldeki boş kabı dolmaz dediler
Çağırınlar mahrum olmaz dediler
Sabredene murat verenler gördüm*

Sularî:

*Sabır taşı olsa bile de çatlar
Elbet menziline alır insanlar
Ben ademe bende yoktur kanatlar
Hakkın rızasına erenler gördüm*

Semaî:

*Nice âşık sadık yollarda gezmiş
Kul Semaî türlü dallarda gezmiş
Mecnun Leyla için çöllerde gezmiş
Leyla diye Mevla görenler gördüm*

Sularî:

*Herkes bulamazmış gani Mevla'yı
Her kul keşfedemez Davut Sularî
Defteri kudrette gerçek dünyayı
Ama çoğu yolda kalanlar gerdüm*

deyip söyleyişi bağladıktan sonra Âşık Davut Sularî'ye bazı sorular yönelttim.

Bunlardan biri her ne kadar çeşitli kaynaklarda bulunsa da yaşamı üzerine kendi ağzından gerçek bilgileri alabilmektir. Sorduğum soruya verdiği yanıt:

Babam Veli Ağbaba ile annem Rindi'den 1926 yılında Erzincan Çayır ilçesinde doğmuşum. Soyum Haşimi kabilesinden İmam Musa-i Kâzım'ın torunu İbrahim'i Mükerrermin oğlu Seyit Muhammet Hayranî Veli'nin neslindenim. 17 yaşında manâ aleminde aşk meyi içmişimdir.

Arap ve Fars devletleri ile on bir Avrupa devletinde halk şuurimizi tanıtmaya gayretinde bulundum. Çeşitli bilim adamları ile konferanslar verdim. Alman ve Fars dillerini iyi bilirim. 46 senelik saz şairiyim.

Eski Türk geleneğini sürdüren âşıklardanım. 1980-1982 yılları arasında safgan Arap atımla Anadolu'yu karış karış dolaşıp 35 bin kilometre yol kat ettim. Her köyde sazıma ses verdim. Sonra atımı Erzurum'un Mirseyit köyünde Mehmet Şahin'e verdim.

Muzaffer Sarısözen ve Ulvi Cemal Erkin'in aracılığı ile İstanbul radyosunda göreve başladım. 1950 yılından 1965'e kadar halk türküleri okudum. 1965'te ayrılıp isteğim üzerine serbest saz şairliğine devam ettim. Biçiminde olmuştur.

Biraz da türkü dinlesek dediğimde de şu türküleri seslendirdi:

*Siyah perçemini dökmüş yüzüne
Salınarak gelen hümayaya bakın
Kimden söz işitmiş düşmüş hüzüne
Keder yakışmayan simaya bakın*

*Yaktın yandırdın beni
Zalim aldattın beni
Ne dedim de darıldın
Bir pula sattın beni*

*Ağ göğsün üstüne bir bağ biçilmiş
Binbir çeşit çiçeklerden dikilmiş
Dün uğradım bir ücraya çekilmiş
Bulut mu kaplamış şu aya bakın*

*Elin sitemini yar yar ağlarken gördüm
Gül dibinde kâhgül sararken gördüm
Bir seher akşamı çağlarken gördüm
Davut Sularî deki sevdaya bakın*

*Kirpiğin kaşına değdiği zaman
Bekletme sevdiğim vur beni beni
Sevdanın şafağı söktüğü zaman
Diyardan diyara sür beni beni*

*Saçların rüzgârı tel tel biçende
Dudağın dilinden şerbet içende
Gönlümde duygular ateş saçanda
Alevden gömleğe sar beni beni*

*Hasretin bırakıp özlem getiren
Güllerin yerine diken bitiren
Gönlümde yarayı açan o tren
Ötünce hatırla yar beni beni*

*Tercan illerinden gelen bir güzel
Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakları elleri
Oturdu yanıma dilleri bir hoş*

*Davut Sularî der bağrıma akar
Hicranın ateşi canımı yakar
Can alıcı gözle yüzüme bakar
Naz u işve ile sallanır bir hoş*

biçiminde çaldı söyledi coşku ile. Ruhu şad olsun.